

NOVUM

Muzeum Jindřichohradecka

listopad 2023

KRÝZŮV ROK 2023 PLNÝ VÝSTAV A BETLÉMŮ

Letošní rok připomíná událost, která je významná pro betlemáře na celém světě. Před Vánoce v roce 1223, tedy před 800 lety, postavil sv. František z Assisi v lesní jeskynce nedaleko obce Greccio v italské Umbrii jednoduché jesličky. Ty vystlal senem, přivedl k nim živá zvířata a sloužil štedrovečerní mši. Od té doby se zvyk stavět betlémy rozšířil po celém světě.

Od roku 1998 si Muzeum Jindřichohradecka každých pět let mnoha aktivitami připomíná nesmrtelné dílo Tomáše Krýzy (1838–1918). I v letošním roce bude při příležitosti jeho půlkulatých výročí narození a úmrtí uspořádáno několik zajímavých akcí spojených právě s Krýzovými jesličkami. Největší počtou ke Krýzovým jubileům jsou jeho kompletně zrestaurované jesličky, které byly od 6. října po sedmi letech zpřístupněny všem návštěvníkům muzea. Dalším důležitým připomenutím Krýzova odkazu bude již šestý ročník oblíbené **Mezinárodní soutěžní výstavy betlémů „Nožík Tomáše Krýzy“**, která se uskuteční v kostele sv. Jana Křtitele od 25. listopadu 2023 do 6. ledna 2024 a představí současné betlémy z domova i ze zahraničí. Ve výstavním sále muzea v jezuitském semináři na Balbínově náměstí bude od 16. listopadu 2023 až do 6. ledna 2024 probíhat **výstava „Grazie Greccio“**, která prezentuje unikátní soubor italských betlémů z oblasti jezera Como.

Spolu s výstavami se od 23. do 25. listopadu uskuteční v konferenčním sále muzea **Mezinárodní vědecká konference „Betlémy stále živé IV“**, na které budou účastníci přednášet o historii i současnosti jesličkové tvorby u nás i v zahraničí. Závěr betlemářských aktivit bude patřit prvnímu adventnímu víkendu, kdy se od 1. do 3. prosince uskuteční již tradiční každoroční akce **Festival betlémů JINoHRÁtky**, která se snaží za přispění současných tvůrců betlémů a tvůrčích dílen propagovat tradice jindřichohradeckého betlemářství. Na náměstí bude opět k vidění po celý Advent i Vánoce betlém Romana Galka, který do něj letos vytvořil další součást, a to dvojfiguru beránka s ovečkou. Na všechny akce srdečně zveme a těšíme se na potkání v muzeu nejenom v předvánočním čase.

Alexandra Zvonařová

NOVÉ DIGITALIZOVANÉ RUKOPISY ZE SBÍRKY MUZEA

decka (více na webových stránkách Muzea Jindřichohradecka www.mjh.cz v záložce Knihovna nebo <https://www.manuscriptorium.com/>).

Štěpánka Běhalová

JAK SE ŽIJE MEZI ZLATOKOPY ČI LÉTÁ V AUSTRÁLII?

Na pozvání Klubu historie letectví a Muzea Jindřichohradecka přijede do Jindřichova Hradce vyprávět srdcař, nadšenec a velký dobrodruh František Blahout. Je rovněž jedním ze zakladatelů a hlavních tvůrců Leteckého muzea „Korea-Merkur“ v Bezděčkově u Žatce. Podarilo se mu získat různé zajímavé exponáty, např. poslední „úlovek“ přivezený z USA: „Jedná se o kus pokrouceného „plechu“ z nejrychlejšího letounu na světě Lockheed Blacbird, přesněji řečeno jeho stíhací verze YF-12A. Stroj má zajímavý příběh, tak trochu navazující na smutný osud Francise Garyho Powerse, sestřeleného Sověty 1. května 1960. Ten fragment vám přivezu do Jindřichova Hradce ukázat.“

Petr Kopfstein a František Blahout

V září letošního roku jsme byli společně s Františkem Blahoutem zvoleni do sedmičlenného výboru Českého svazu letectví a věřím, že naše spolupráce bude přínosná i pro Jindřichův Hradec. Počínem bude beseda v Muzeu Jindřichohradecka. „Budete se snažit povykládat některé své příběhy nejen z leteckého života, ale i z cest po světě, ať už to byla expedice s historickou Tatrou 805 po Austrálii, zlézání sopek ve Středomoří a ledovců na Novém Zélandu, život mezi australskými domorodci a zlatokopy či přeplutí Atlantiku tzv. na plachty z Evropy do Karibiku. Nezapomenutelné zážitky mám z automobilových rallye a závodění na evropských okruzích formule jedna s Ferrari 458 Italia.“

Zveme Vás na besedu s Františkem Blahoutem, která se uskuteční v pátek 24. listopadu 2023 od 18 hodin v konferenčním sále Muzea Jindřichohradecka. Vstup je volný.

Vladislav Burian, František Blahout

JINDŘICHOHRADECKÉ SOCHY A PAMÁTNÍKY NÁHROBKY, FUNERÁLNÍ PLASTIKA A RELIÉFY (část 2)

Kvalitně umělecky pojaté náhrobky vznikaly na hřbitově u kostela Sv. Trojice i v první dekádě 20. století, kromě těch v minulém díle popisovaných, se zaměříme na další čtyři vytvořené předními českými architekty a sochaři.

Jako prvnímu se budeme věnovat secesnímu náhrobku Marie Fialové, zakladatelky nadace pro chudé vdovy, která zemřela 1. ledna 1903. Zakázku na její honosný náhrobek měl původně vypracovat Jan Kotěra (1871–1923), ale nakonec se realizace ujal jeho bývalý žák Otakar Novotný (1880–1959). Náhrobek, instalovaný v červnu 1904, se skládal z kombinace světlé žuly na bocích a z desky z tmavé švédské žuly uprostřed. Horní část desky obsahovala výrazný bronzový reliéf s hlavou Krista od významného českého sochaře Stanislava Suchardy (1866–1916). Bohužel tato velmi kvalitní ukázka českého secesního umění se díky

likvidaci hřbitova na počátku 60. let 20. století nedochovala.

Náhrobek Anny Teinitzerové zase vznikl z ruky sochaře Františka Bílka (1872–1941) pravděpodobně někdy mezi léty 1902 až 1908. Dochovaná náhrobní deska s mysticky pojatým bronzovým reliéfem má hraněný lichoběžníkový tvar s křížem na vrcholu. Ústřední reliéf zobrazuje rozpačeného Krista stojícího nad padlým poutníkem. Součástí reliéfu je nápis: „Bys uvedl nás v domov náš“. Též pískovcová deska obsahuje rámovaný nápis: „Já jsem vzkříšení a život“. V roce 1908 se navíc v Jindřichově Hradci uskutečnila rozsáhlá Bílkova výstava, na níž sochař představil více než 80 uměleckých děl – soch, reliéfů, studií a keramiky.

Další, neméně slavný český architekt zanechal svou stopu v Jindřichově Hradci o pár let později. Jednalo se o Josefa Gočára (1880–1945), světově uznávaného představitele českého

kubismu a funkcionalismu, který navrhl a realizoval náhrobek Josefa Nováka a jeho manželky Marie. Tato jindřichohradecká zakázka vykazuje prvky typické pro rané Gočárovo dílo. Náhrobek komponovaný ve stylu klasicismu obsahuje desku z černého mramoru, v níž je v kruhovém medailonu umístěn kříž, dva kanelované polopilíře a abakus. Hrob je zakrytý deskou s kruhovým výřezem uprostřed.

Součástí byla i nízká ohraničující mříž a vysoká bronzová lampa. Oba dekorativní prvky se během přemístění na nový hřbitov ztratily.

Tento díl zakončíme příběhem náhrobku Františka Kopidlanského od sochaře Vilíma Amorta (1863–1913). Náhrobek objednal u sochaře v červenci roku 1911 Kopidlanského adoptivní syn Otomar. Sochař Amort ihned vytvořil návrh a na konci srpna 1911 dokončil bronzový portrétní reliéf, jehož sádrový odlitek později získalo muzeum. Kamenické práce podle sochařova návrhu prováděl místní mistr František Tomášek, v říjnu téhož roku byl náhrobek hotový. K náhrobku patřila i lucerna, pravděpodobně též Amortovo dílo. Ta stála na vysokém podstavci vpravo. Nakonec zůstala zachována pouze kamenná deska s reliéfem, hrobové místo bylo v druhé polovině 20. století odstraněno, stejně jako stovky dalších, aby tak dnes na svých původních místech zůstalo pouze několik málo náhrobků.

Jakub Valášek

Zprávy

Expozice v jezuitském semináři jsou otevřeny denně mimo pondělí od 8.30 do 12 hodin a od 13 do 17 hodin. **Městská vyhlídková věž** je pro veřejnost uzavřena.

Kostel sv. Jana Křtitele a výstavní prostory v minoritském klášteře jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9 do 12 a od 13 do 16 hodin. **Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou** ve Štútného ulici poskytuje služby pro veřejnost v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

V pátek 3. listopadu od 18 hodin Vás srdečně zveme na **DUŠIČKOVOU NOČNÍ KOMENTOVANOU PROHLÍDKU KOSTELA SV. JANA KŘTITELE**. Nočním kostelem Vás provede historik muzea Mgr. Vladislav Burian. Vstupenky je možné zakoupit on-line na www.mjh.cz, nebo v předprodeji na pokladně muzea ve Štútného ulici. Vstupné je 150 Kč.

Spolek přátel starého Jindřichova Hradce a Muzeum Jindřichohradecka Vás srdečně zvou na přednášku Mgr. Aleše Flídra **KOSTELY RANÉ A VRCHOLNÉ GOTIKY NA JINDŘICHOHRADECKU**. Přednáška se uskuteční v **pondělí 13. listopadu 2023 od 18 hodin** v konferenčním sále muzea ve Štútného ulici. Pokladna Spolku přátel starého Jindřichova Hradce bude otevřena od 17 hodin.

Srdečně Vás zveme na slavnostní vernisáž výstavy **GRAZIE GRECCIO. Italské betlémy z oblasti jezera Como, která proběhne ve čtvrtek 16. listopadu od 16 hodin** ve výstavní síni muzea „V jezuitském semináři“ na Balbínově náměstí. Výstavu bude možné navštívit do 6. ledna 2024.

Zveme Vás na **BESEDU S FRANTIŠKEM BLAHOUTEM**, která se uskuteční v pátek **24. listopadu od 18 hodin** v konferenčním sále Muzea Jindřichohradecka. Vstup je volný.

V kostele sv. Jana Křtitele ve Štútného ulici proběhne již šestý ročník oblíbené Mezinárodní soutěžní výstavy betlémů „**NOŽÍK TOMÁŠE KRÝZY**“. Výstava bude zahájena slavnostní vernisáží v **sobotu 25. listopadu ve 14 hodin v kostele sv. Jana Křtitele**. Na vernisáži budou ocenění vítězové soutěže a rovněž bude pokřtěn výstavní katalog. Výstava potrvá do 6. ledna 2024.

Srdečně Vás zveme na již osmý ročník **JINDŘICHOHRADECKÝCH JINOHRÁTEK**. Tradiční festival betlémů Muzea Jindřichohradecka se uskuteční o víkendu **1. až 3. prosince**. Více informací a podrobný program Jinohrátek naleznete na webových stránkách muzea www.mjh.cz/aktuality.

Výstava HORNÍ NÁMĚSTÍ – MÍSTO PAMĚTI. Město Jindřichův Hradec ve sbírkách muzea v konferenčním sále muzea ve Štútného ulici potrvá do 6. ledna 2023.

Ve výstavním sále „Ve Svatojánské“ v objektu bývalého minoritského kláštera je stále přístupna výstava **ŠERKA, ŠÁŠÍ, MĚCHURA – TO JE NAŠE KULTURA**, která je věnována jihočeským lidovým zvykům v průběhu celého roku.

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka

Ročník XXXII. 11/2023

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Pikal

Registrační značka: MK ČR 11673

Redakce: Bc. Iveta Maryšková

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo náměstí 19/I, Jindřichův Hradec, 377 01

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovny), e-mail: muzeum@mjh.cz, www.mjh.cz